

МЕТОДИЧЕСКИЕ ПРИНЦИПЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕТОДОЛОГИИ ПРЕПОДАВАНИЯ ЛАНДШАФТОВЫХ НАУК В ВУЗАХ

Shirinova Muqaddas Shavkat kizi
Navoi State Pedagogical Institute is a geography teacher

Abstract: This article presents comments on the pedagogical foundations of improving the teaching methodology of landscape science in higher educational institutions. Opinions on the teaching process in higher education institutions were discussed.

Key words: landscape, methodology, interactive methods, pedagogical principles, case-study method, brainstorming method.

Hozirgi kunda ayrim geografik ta'lim yo'nalishidagi muassasalarda modulli ta'lim texnologiyalarini o'quv jarayoniga joriy etish holatlarida ayrim kamchiliklar, soatlarning etishmasligi, xorijiy tillarni o'qish yillari kam va talabalarining chet tilini o'rganishda hech qanday Modulli ta'lim texnologiyalaridan foydalanmaslik bilan tavsiflanadi.

V.V.Lixanovanning fikricha, talabalarning kasbiy kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishda modulli ta'lim texnologiyalarini o'quv jarayoniga joriy etishda tegishli o'qitish usullaridan foydalangan holda multimedia ta'lim dasturlari bo'yicha auditoriya darslarida, ixtiyoriy treningda, qo'shimcha mashg'ulotlarda, darsdan tashqari talabalarning mustaqil ishlarida foydalanish imkoni mavjud [1; 48-b.]. Multimedia texnologiyalaridan foydalanish chet tillarini o'qitish samaradorligini oshiradi va talabalarning kasbiy kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish imkon beradi, talabalar faolligini oshiradi, o'qitishni tezlashtirishga yordam beradi, o'qish uchun motivasiyani kuchaytiradi, mustaqil ishlash uchun sharoit yaratadi, talablarning o'zini o'zi vaqtini tejashga yordam berish va eng asosiysi qulay ta'lim muhitini yaratadi. Bunga talabani takomillashtirilgan, iloji boricha tabiiy interaktiv o'zaro ta'sirni ta'minlaydigan mutlaqo yangi axborot texnologiyalari muhiti bilan tanishtirish orqali erishiladi.

Geografiya fanini o'qitishning multimedia tizimlari didaktik ish sifatida o'z imkoniyatlariga ko'ra ham bosma, ham video, ham ovoz yozish namunalarini o'z ichiga oladi. Biroq, multimedia tizimlari yordamida chet tillarini o'rganishda, an'anaviy ta'lim vositalaridan farqli o'laroq, birinchi navbatda, talaba mamlakat tili va madaniyatini o'rganayotgan til muhitini modellashtirishi (model aloqa holatlarida) kerak. Modellashtirilgan muhit Modulli ta'lim texnologiyalari vositasida o'quv materialini o'zlashtirish va ularni o'qish orqali amalga oshiriladi.

Modulli ta'limtexnologiyalarini o'quv jarayoniga joriy etishning uchinchi yo'nalishida, vazifalarni hal qilish uchun usullar, ishlanmalar va vositalarni tanlashdan iborat.

Keltirilgan yuqoridagi vazifalarni bajarishlashini ko'rib chiqaylik.

1. Talaba yangi berilgan vazifani chet tilining bosma yoki elektron lug'atidan foydalangan holda o'zining shaxsiy lug'atiga yangi so'zlarni yozib oladi, ularni so'z turkumlari bo'yicha tartibga soladi va ularning ma'nosi va talaffuzini topadi, elektron lug'atdan foydalanish kitob shakilda berilgan lug'atdan foydalanishga nisbatan juda ko'p afzalliklarga ega. So'zning ma'nosini emas, balki uning talaffuzini ham tinglash imkonini beruvchi dasturlar mavjud. So'zlarni eslab qolish turli lug'at mashqlarini bajarish orqali amalga oshiriladi.

2. Talabalar avval o'rganilgan grammatik material asosida grammatik hodisalarni tahlil qiladi va tizimlashtiradi. Masalan, ular nemis tilidagi biroe fe'lni passiv holatda gaplarda qo'llangan shaklini tanlaydilar. Agar yangi grammatik qoidalar uchrasa, talabalar ularni grammatik ma'lumotnomada o'rganadilar, so'ngra mavzuni o'qituvchi bilan muhokama qiladilar. Topilgan ma'lumotlarni o'zlashtirish uchun talaba grammatik mashqlar bajaradilar, yangi grammatik qoidalar asosida gaplar tuzadilar.

3. Matnni o'qish va tarjima qilish o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalarni nazorat qilishni hamda dastlabki ikki masalani bajarish muvaffaqiyatini belgilaydi.

4. Referat va insho yozishni o'rgatish asosida olingan ma'lumotlarni izohlash malakasi shakllanadi. Matnlarni umumlashtirish va izohlash qobiliyati talabalarda axborot tafakkurini rivojlantirishga yordam beradi. Modulli ta'limtexnologiyalarini vositasida annotasiya yozish jarayonida talabalar ma'lumotlarni tizimlashtirish va ixchamlashtirish, muhimini tanlash, o'qilgan matnni tanqidiy qayta tushunish va baholash, uning mavjud bilimlari bilan bog'liqligini aniqlash va shu asosda yangi ma'lumotlarni yaratishni o'rganadilar. ular keyinchalik mansabga qaratilgan nutqda foydalanishlari mumkin.

Xulosa

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, dars jarayoni oqilona tashkil qilinishi o'qituvchi tomonidan talabalarning qiziqishini orttirib, ularning ta'lim jarayonida faolligi muttasil rag'batlantirilib turilishi, o'quv materialini kichik-kichik bo'laklarga bo'lib, ularning mazmunini ochishda bahs, munozara, aqliy hujum, kichik guruhlarda ishlash tadqiqot rolli o'yinlar metodlarini qo'llash, rang-barang qiziqtiruvchi misollarning keltirilishi talab etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Rakhmatov U.E. A perfection of the professional competence of teachers by using of creative works in biology lessons under solving tasks and exercises //European Science Review, Vena. № 3–4. 2018, – P. 225 – 228. ISSN 2310 – 5577

2. Rakhmatov U.E., Shakhmurova G.A. Methodical Instructions of Improving Biology Teachers' Professional Competence for Conducting Modern Lesson (based on Solutions of Issues and Tasks) //Eastern European Scientific Journal. – №3. –2020. – P. 123 –16. ISSN 2199 –7977.

3. Kuychiyeva M.A. Use of Interdisciplinary Relationships In The Formation Of Competences In Biology Students // CONVERTER 2021 www.converter-magazine.info. - P. 485-489. (№10. ISSN:0010-8189). (subscription@converter-magazine.info)

4. Kuychiyeva M.A. // Organization of Experimental Works on the Development of Professional and Methodical Competence of Future Biology Teachers // Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching. Open Access, Peer Reviewed Journals. 2022. ISSN (E): 2795-739, - P.19-21. (№7. SJIF; IF-8.115) (www.geniusjournals.org)